

Preporučujemo 10 filmova o ženama u borbi protiv kapitalizma i fašizma

Donosimo vam listu deset filmova o ženama koje su ustale protiv [patrijarhata i kapitalizma](#). Bilo je teško naći filmove na ovu temu, a sa ženama u glavnoj ulozi, jer većina biografskih filmova o pojedincima ili pokretima zasniva priču o revoluciji na muškim likovima.

1. Salt of the Earth

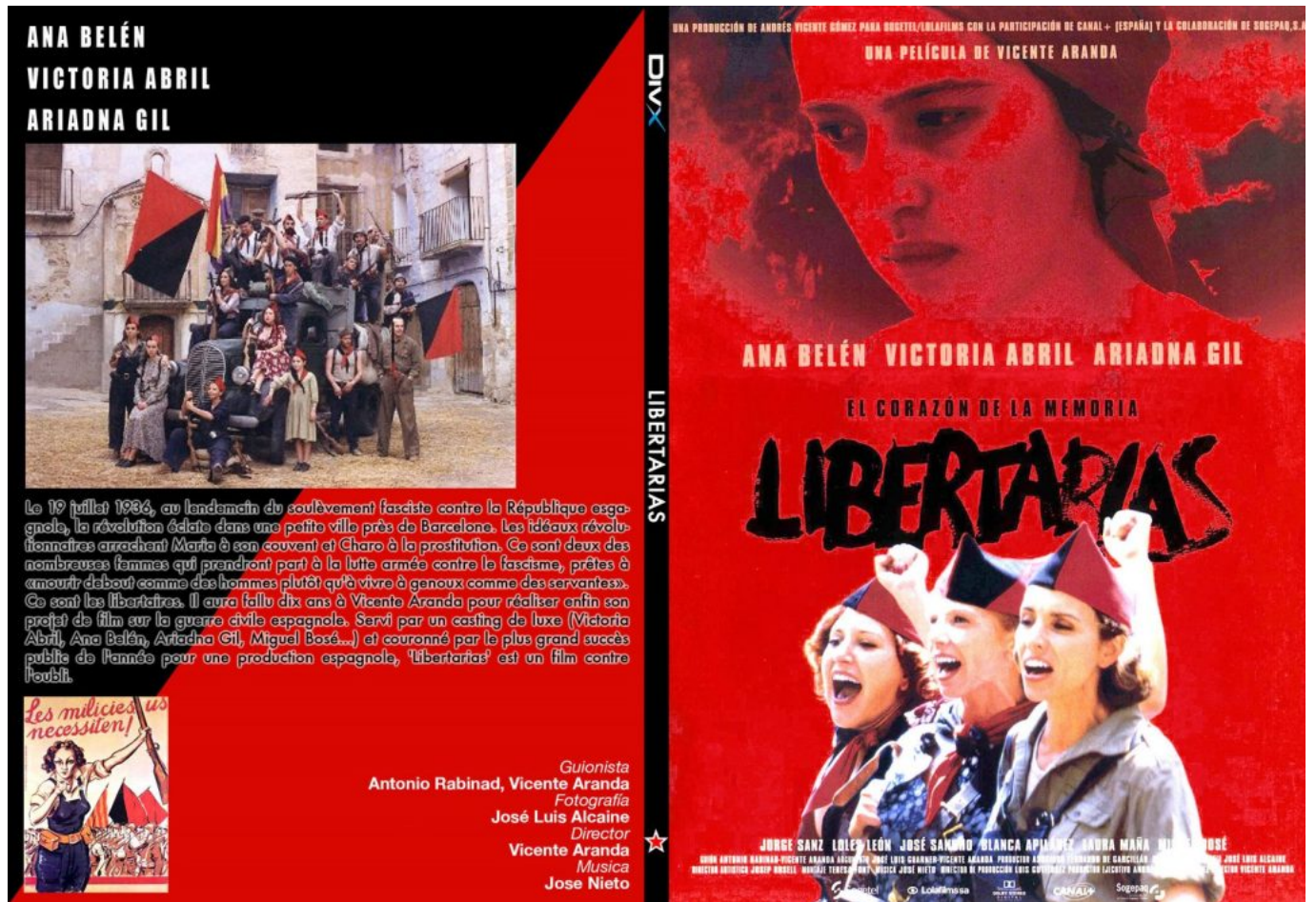
[Salt of the Earth](#) (1954) su napisali, režirali i producirali umetnici sa holivudske „crne liste” iz vremena tzv. Crvene panike, velike čistke levičara koju je predvodio senator Džozef MekKarti. Scenario ovog filma bavi se temama poput rodne opresije, rasizma i državne represije nad radničkim pokretom. Okosnica priče je štrajk meksičkih i meksičko-američkih rudara iz rudnika cinka, koji se bore za bolje uslove rada i jednakost sa anglo-američkim (belim) rudarima. Žene rudara su takođe iznele svoje radničke zahteve, uključujući i potrebu za tekućom vodom („Hoćemo sanitaciju, ne diskriminaciju”). Međutim, muškarci nisu saosećali sa njima sve dok nisu bili prisiljeni da predaju odbranu kordona svojim ženama, a da u međuvremenu preuzmu na sebe kućne poslove i brigu o deci. Dok su cepali drva da bi zagrejali vodu za pranje veša, kupanje i pripremu hrane, shvatili su šta je zapravo žensko pitanje. Tema filma je relevantna i dan-danas.

2. Libertarias

[Libertarias](#) (1996) jedan je od mnogih španskih filmova o Španskom građanskom ratu, ali jedan od retkih koji se fokusira na revolucionarnu žensku organizaciju Slobodne žene (*Mujeres Libres*). Članice Nacionalne konfederacije rada (CNT), Iberijske anarhističke federacije (FAI) i Iberijske federacije liberterске omladine (FIJL), na čelu sa Amparo Poh i Gaskon, Luciom Sančez Saornil i Mercedes Komaposada, pokrenule su časopis i formirale političku struju Slobodne žene. Organizovale su žene da bi imale kolektivan glas i zajedničku poziciju u revolucionarnoj borbi. Slobodne žene su naglašavale „dvostruku borbu” revolucionarki protiv kapitalizma i patrijarhata; nalik politici „dvostruke militantnosti” koju su latino-američke feminističke revolucionarke vodile 1980-ih. Iako su na kraju bile vojno poražene, zajedno sa ostatkom revolucionarnog pokreta u Španiji, Slobodne žene su okupile više od 20 000 članica i stvorile nasleđe koje živi do

današnjeg dana.

3. Rosa Luxemburg

Film [Rosa Luxemburg](#) (1987) je režirala Margaret fon Trota, koja je i glumila ovu značajnu poljsko-jevrejsku revolucionarku. Film prati politički razvoj Roze Luksemburg od pristalice Social-demokratske partije Nemačke (SPD) do njenog rastanka sa [Karlom Kauckim i Eduardom Bernstinom](#), kada je Partija podržala Prvi svetski rat. To je navelo Rozu Luksemburg, Karla Libknehta i druge da osnuju Spartakističku Ligu. Film *Rosa Luxemburg* prikazuje kulturni život ove masovne organizacije, kao i bliska prijateljstva Roze Luksemburg sa drugim ženama u organizaciji, koje su uglavnom bile sekretarice i partnerke partijskih vođa. Luksemburg je često odbijala da piše o ženskom pitanju, jer nije htela da svede svoj politički doprinos na zastupnicu ženskih problema, za razliku od njene bliske prijateljice Klare Cetkin, koja je ovoj temi posvetila sav svoj politički rad. Roza Luksemburg je

takođe imala polemička razilaženja sa Lenjinom (protivila se svrstavanju uz nacionalističke struje, izjednačavajući to sa „[plesom sa đavolom](#)” i odbacivala je ultra-lenjinističku koncepciju [partijske centralizacije](#)). Pogubljenje Roze Luxemburg i njenog političkog saradnika Libknehta ostaju primeri najveće izdaje radničkog pokreta od strane socijal-demokrata.

4. Louise Michel: La Rebelle

[Louise Michel: La Rebelle](#) (2010) je francuska TV drama o

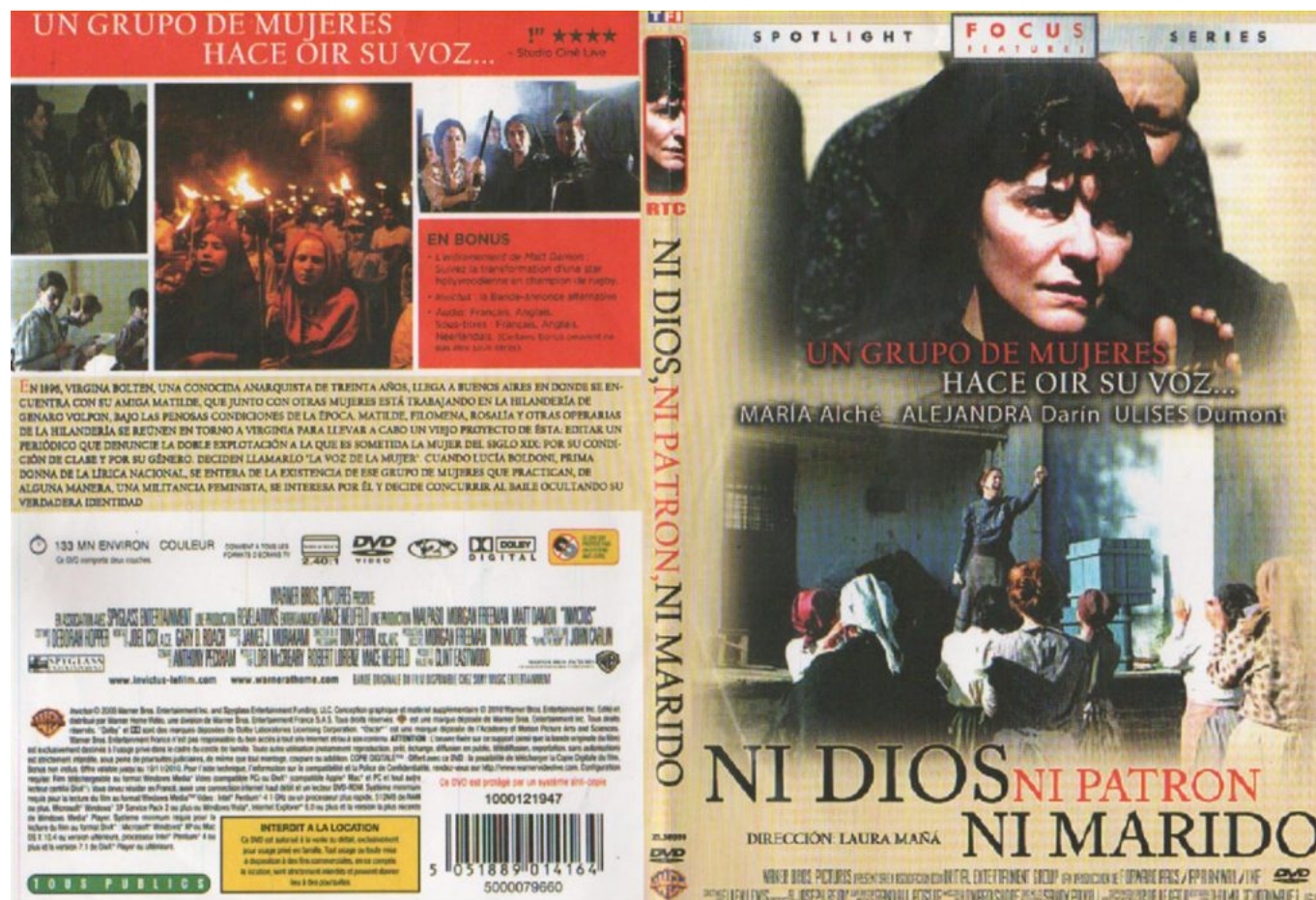
zatočeništvu Luis Mišel u Novoj Kaledoniji. Mišel je bila anarhistkinja koja je izbegla kontrarevolucionarni masakr nakon poraza Pariske Komune, a navodi se i danas kao svetli primer revolucionarke. Luiza Mišel je učestvovala u svim glavnim dešavanjima oko Komune, od njenog početka do kraja. Kao i druge žene koje su učestvovala u pobuni, bila je označena kao „neposlušna” i optužena za saradivanje sa organizacijom žena Zapalje (*les petroleuses*). Luiza Mišel je zajedno sa 4.500 komunara bila poslata u Novu Kaledoniju, gde je francuska vlada koristila njihovo zatočeništvo da kolonizuje ovo pacifičko ostrvo i narod Kanaka. Tokom zatočeništva sprijateljila se sa domorocima Kanacima i došla u sukob sa rasistima među svojim drugovima , što je jedna od tema filma *La Rebelle*. Mišel je oslobođena 1880. Provela je ostatak života agitujući, obilazeći mesta, i držeći govore, a razvila je i blisko prijateljstvo sa anarhistom Petrom Kropotkinom.

5. Ni Dios, Ni Patron, Ni Marido

[Ni Dios, Ni Patron, Ni Marido](#) (2010) je argentinski film o

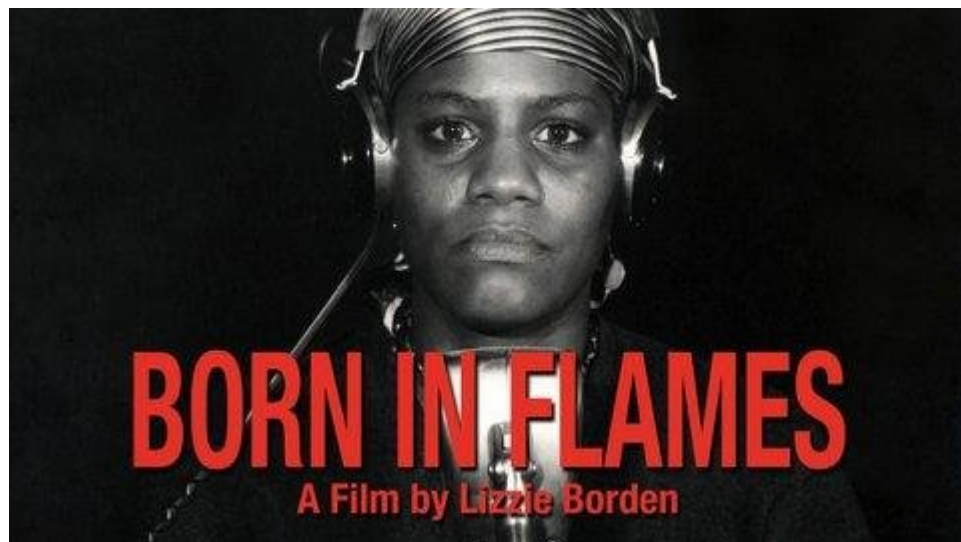
Ženskom glasu (*La Voz de la Mujer*), prvim anarhističkim feminističkim novinama i prvoj takvoj organizaciji, koja je tokom 1890-ih bila aktivna u Argentini. Organizacija *La Voz* je napravila hrabar pomak: započele su artikulaciju međusobno povezanog anarhističkog i feminističkog diskursa. Film prikazuje njihove predvodnice i političku delatnost koja je bila kratkog veka, ali značajna za žensku radničku istoriju u Argentini.

6. Born in Flames

Born in Flames (1983) je igrani film Lizi Borden o grupi žena koje su organizovale Žensku armiju kao odgovor na odsustvo društvenih promena protiv rasizma, seksizma i homofobije za vreme socijal-demokratske vlade SAD. Na desetogodišnjicu navodne „najmirnije revolucije u istoriji“, Ženska armija proširuje svoje aktivnosti tako što se suočava sa uličnim uznemiravanjem žena i seksualnim napadima, koristeći gerilsku radio stanicu da se bolje čuje njihov glas i pružajući otpor

prema državi. Nakon državno organizovanog ubistva njihove predvodnice Adelejd Noris, koja je izgradila međunarodnu mrežu solidarnosti sa ženama u Alžiru, Ženska armija pruža još veći otpor.

7. With Babies and Banners: The Story of the Women's Emergency Brigade

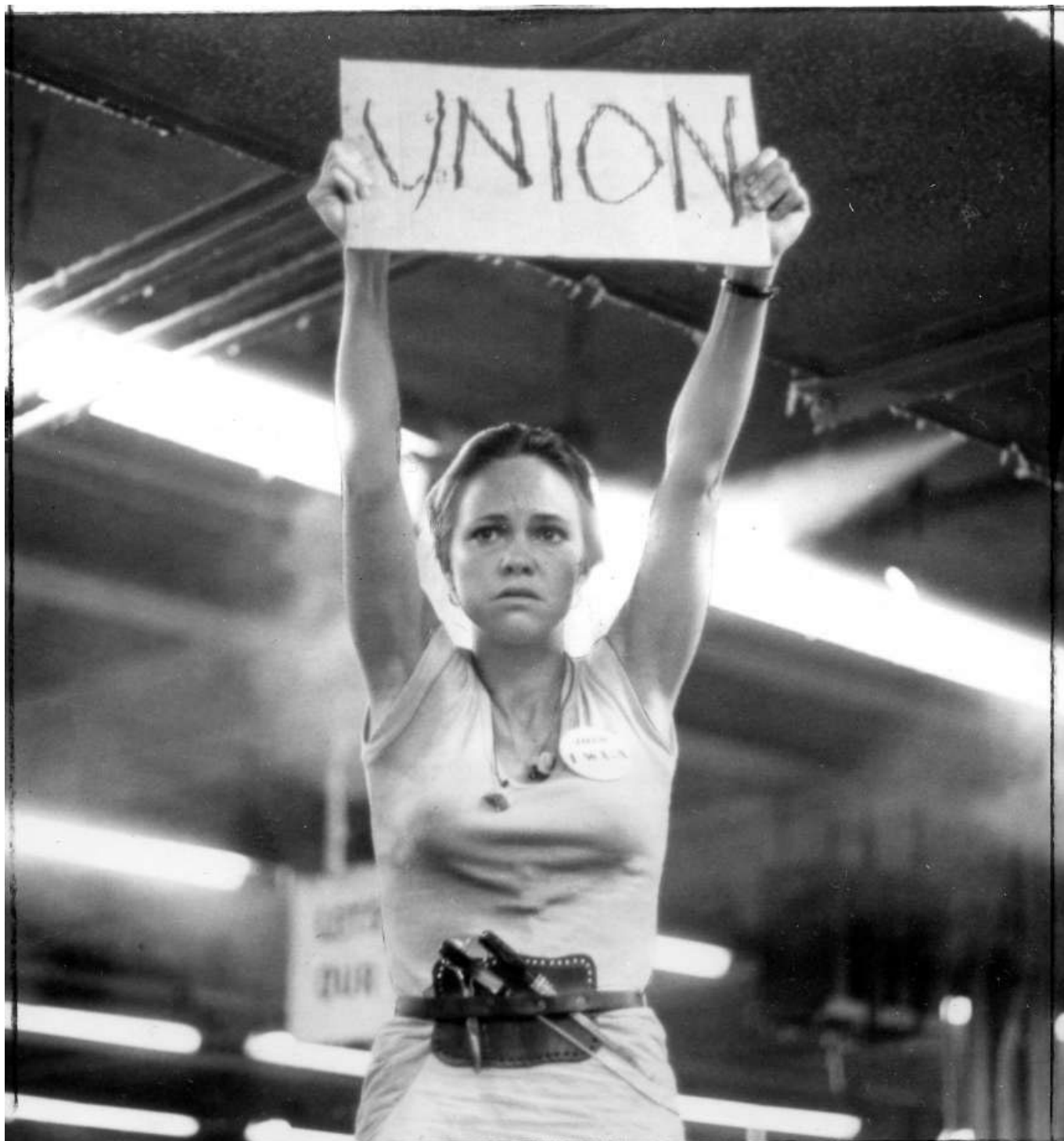
[*With Babies and Banners: The Story of the Women's Emergency Brigade*](#) (1979) je dokumentarac Lorejn Grej, koja je autorka i filma *Union Maids*. U filmu je intervjuisala članice Ženske hitne brigade ([Woman Emergency Brigade](#)) koja je branila članove Ujedinjenih radnika u autoindustriji (United Auto Workers – UAW) tokom velikog štrajka u Flintu, Mičigenu od 1936. do 1937. Žene su obezbeđivale radničke straže, tukle se sa policijom, lomile prozore u fabrici kada su radnici gađani suzavcem, a u filmu se sa ponosom prisećaju svoje prošlosti. Film sadrži i scene sa Konvencije UAW iz 1987. kada su žene zahtevale da UAW usvoji amandman o jednakim pravima žena i muškaraca (Equal Rights Amendment).

8. Norma Rae

[*Norma Rae*](#) (1979) je biografski film sa Seli Fild u glavnoj ulozi, o iskustvu [*Kristal Li Saton*](#) u organizovanju sindikata u tekstilnoj fabrici J.P. Stevens u Roanok Rapidsu, Severna Karolina. Film se bavi pitanjima seksualne slobode, patrijarhata, rasizma i anti-semitizma.

9. Breads and Roses

[Bread and Roses](#) (2001) je četrnaesti film engleskog reditelja Kena Louča. Louč je poznat po filmovima koji se bave revolucionarnim socijalističkim, anarhističkim, i radničkim pokretima poput *Land and Freedom* (1995) o Španskom građanskom ratu, i *The Wind that Shakes the Barley* (2006) o političkim podelama tokom Irskog građanskog rata za nezavisnost od Engleske. Naslov filma referira na govor Roze Šnajderman

(napisan na osnovu pesme Džejmisa Openhajma iz 1911) sa čuvenog štrajka tekstilnih radnika 1912. godine u Lorensu, Masačusets. Film prati život imigrantkinje Maje, koja u Los Anđelesu postaje predvodnica kampanje Pravda za domare (*Justice for Janitors*).

10. A Portrait of Teresa

[*A Portrait of Theresa*](#) (1979) je film Kubanca Pastora Vege, koji prati život fabričke radnice Tereze njen susret sa rodnom opresijom i posvećenost politici revolucionarne Kube. Tereza podržava ženski ideal promovisan u sovjetskoj Rusiji i komunističkoj Kubi o radnici-građanki, koja teži da ispuni i nadmaši proizvodne kvote. U nezaboravnom razgovoru sa svojom majkom, Tereza se žali da njen muž ne učestvuje u kućnim poslovima i nema razumevanja za njen trud. Majka joj odgovara: „Žene su žene, a muškarci su muškarci... čak ni Fidel ne može to da promeni.” Ali Tereza je mislila drugačije. Ono što film u drugom planu nagoveštava je obećanje socijalističke Kube da će sprovesti rodnu ravnopravnost kroz Porodični zakonik ([Family Code](#)). Ali, kako Tereza uviđa, potrebne su dublje promene od toga.

Bonus: Las Sandinistas

[iLas Sandinistas!](#) prikazuje isprepletane živote žena, aktivnih militantkinja unutar nikaragvanskih sandinista (FSLN) pre raspada dinastije Somoza, a tokom rata protiv Kontraša koji su bili podržani od strane CIA i SAD. Uoči revolucije, žene su se radikalizovale i učestvovalе u lokalnim akcijama, pridruživale se gerili u planini, učestvovalе u otkupninama i igrale ključnu ulogu tokom ustanka FSLN-a. Svaka žena, iz svoje perspektive, opisuje kolektivni osećaj uzbuđenja, straha, hrabrosti i međusobnog divljenja. Njihove priče su povezane sa ličnim fotografijama iz tog perioda i arhivskim snimcima koji ranije nisu prikazivani.

Autor	Federación Anarquista Rosa Negra
Naslov	Top 10 Films on Women Fighting Capitalism and Fascism
Godina	2018.
Prevod	Mladen Ilić i Marija Zurnić
Izdavač	Klasna solidarnost, 2022.